

A nándorfehérvári diadal

Hunyadi János kiváló harci taktikájának volt köszönhető az Európa-szerte elismert győzelem

II. Mohamed török szultán a magyar végvár, Nándorfehérvár elfoglalására, majd Magyarország meghódítására készült, a török elleni európai összefogást sürgető pápa elképzelése pedig nem jött össze. A magyar hadak élén Hunyadi János viszont fényes győzelmet aratott a törökök fölött.

(folytatás a 20. lapszá munkából)

A törökök helyzete a Balkán-félszigeten megszilárdult, miután 1453-ban elfoglalták Konstantinápolyt, „Európa kulcsát”. A város esetén híre a törökök irányába fordította Európa államainak figyelmét. II. Mohamed török szultán közben Nándorfehérvár meghódítását tervezte.

A pápai székhelyben beállt változás kedvezett a törökök elleni háború ügyének. V. Miklóst a pápai trónon III. Callixtus pápa váltotta, aki lelkesen támogatta a keresztes háború ügyét. Megválasztása után fel esküdt: addig nem nyugszik, míg a törököket ki nem űzi Európából, s erre az egyház minden kincsét, sőt, ha kell, az életét is feláldozza. A törökök kiűzése céljából az új pápa keresztes hadjáratot hirdetett, s a háború költségének fedezésére tizedadót vetett ki. Ezt követően V. László király is kivetette az egyfontos hadiadót. A hadjárat szervezője Hunyadi János mellett egy ferences rendi szerzetes, Kapisztrán János volt, kinek lelkesedése, szuggesztív jellegű szónoklatai tömegesen mozgósították a társadalom alsóbb rétegeit.

Egy Isten az égben, egy úr a földön

II. Mohamed szultán tudta, hogy csak akkor lehetnek biztonságban a törökök észak-balkáni hódításai, ha Nándorfehérvár erődítményét is uralma alá helyezi, amellyel Magyarországgal szemben is biztos támaszpontot tehet szert. A török szultán Magyarország és az egész

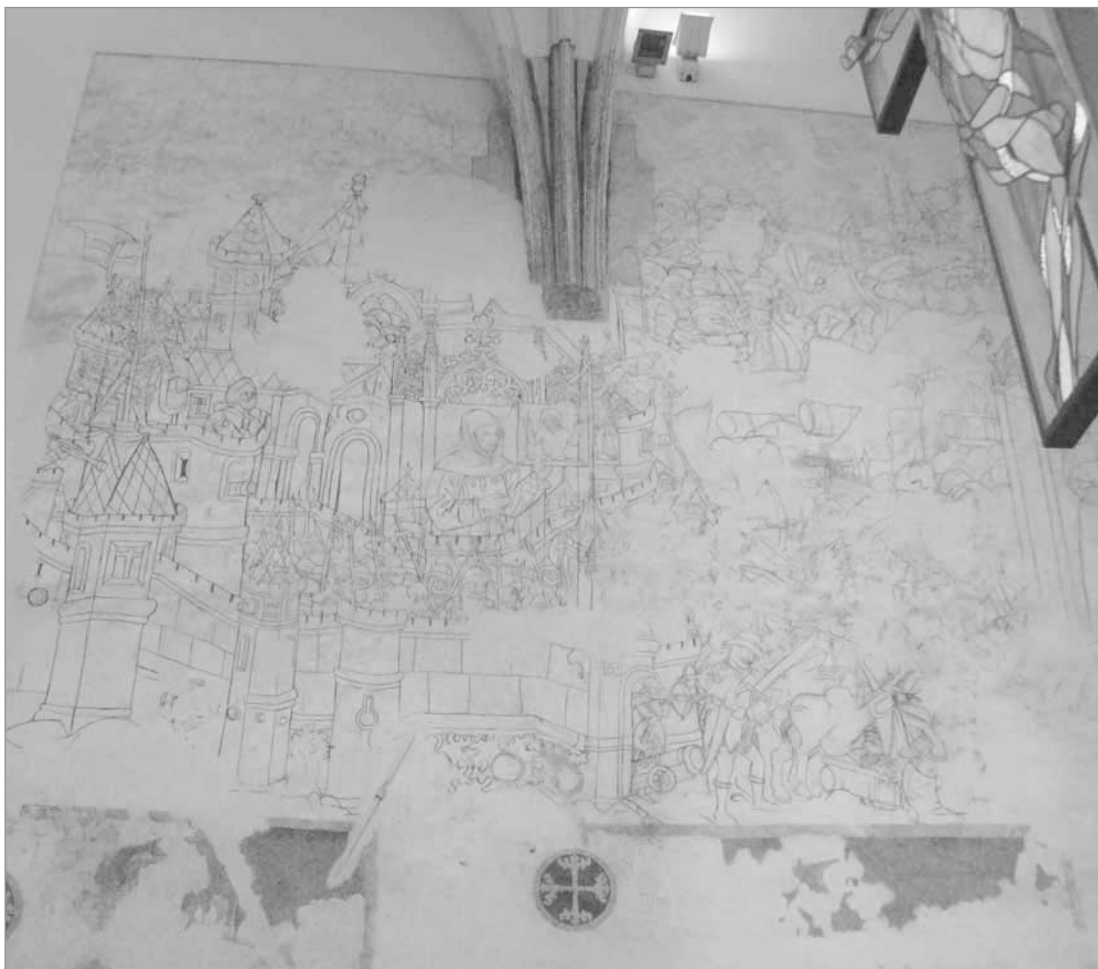
li imát rendelt el, amit a keresztény fegyverek győzelméért kellett délben elmondani, s amelyre minden délben harangszó figyelmeztette a híveket.

Carvajal pápai legátus III. Frigyes német-római császárt is meg akarta győzni a keresztes hadjáratban való részvételének szükségességéről. A császári ígéretet azonban nem követték tettek. V. László magyar király összehívta az országgyűlést, amelyen személyesen is megjelent. Kíséretében volt Carvajal pápai legátus és Kapisztrán János is. Itt kijelölték a hadiutat, a vezéreket, a hadba szállítás időpontját. A király elrendelte az általános nemesi felkelést, azután Bécsbe távozott.

Budára 1456. április 7-én érkezett a hír: II. Mohamed Nándorfehérvár ostromára készül, s ennek megszerzése után Magyarország elfoglalását tervezi. Mohamed minden eddiginél nagyobb hadjáratra készült: ágyúkat öntetett, hadigályákat, ostromgépeket építtetett, s élelmiszert gyűjtött.

A csata előkészületei

A török veszély a magyarokat gyors hadikészületekre serkentette. Hozzáálltak Nándorfehérvár s a körülötte elterülő többi végvár és a dunai átkelők megerősítéséhez. Carvajal arra kérte a pápát, hogy rendelje el a pápai flotta és Alfonz hajóhadának támadását a törökök ellen. Az egyházfő felszólította Kasztrióta Györgyöt, hogy Albániából induljon hadba. Kérte az olasz városok – Velence, Milá-

A nándorfehérvári győzelem legkorábbi (1468-as) ábrázolása az olmützi Immaculata-templom freskóján

lesz Magyarország”. Konstantinápoly meghódítója nemcsak kiváló hadvezér volt, hanem az Oszmán Birodalom újkori megszervezése is az ő nevéhez kötődött. A hadsereg átszervezésével létrehozta a török tüzéséget: ennek a tökéletesített haderőnek köszönhetette Konstantinápoly bevételét, s ettől remélte Nándorfehérvár elfoglalását is.

Az ostrom

Hunyadi János elszántan készülődött a törökök visszaszorítására. A török szultán július 3-án fejezte be az ostrom előkészítését. Kétszáz török hadigálya Zimony felé elzárta a Dunát, majd július 4-én megkezdte a vár ágyúzását. Nándorfehérvárt mindössze néhány ezren védelmezték, a Dunán pedig egymáshoz láncolt török hadigályák próbálták megakadályozni az erőd védőinek külső megsegítését. A várkapitányi tisztséget Hunyadi János sógora, Szilágyi Mihály látta el. A török ágyúk, ostromgépek szakadatlanul ontották a kő- és vasgolyókat Nándorfehérvár külső falaira, a védők azonban helytálltak. Egy szemtanú szerint „az első, nagyobbik vár falai majdnem a földdel lettek egyenlővé, bár néhány toronyból itt-ott még állva maradt valami. A többi vár tornyai – noha az ágyúgolyók súlyosan megrongálták – még nem dőltek össze”. Miután a török gályák a Duna felől ostromgyűrűvel vet-

ték körül az erődítményt, a védők teljesen magukra maradtak, így a folyó északi partján hiába gyűltek a felmentő hadak, nem juthattak át az erődítményhez. Hunyadi János ekkor kétszáz sajkáját rakta meg fegyverekkel és ráúsztatta a török hadihajókra. A törököket felkészületlenül érte a támadás, mert arra számítottak, hogy az ellenük induló sajkák gyöngye kis tákolmányok az ő gályáikhoz képest. Hunyadi sajkái és a várőrség a török hajóhadat ötórás küzdelemben győzte le, és ezzel helyreállították Nándorfehérvárnak a magyarokkal való összeköttetését. Hunyadi katonái áttörték a blokádot, és ezzel katonai utánpótlást juttattak a várba.

A csatát eldöntő kirohanás

A törökök általános nagy rohamra 1456. július 21-én kezdődött. Az oszmán hadsereg már a belső vár falait ostromolta, s a győzelem jeléül csaknem kitűzték a lófarkas zászlót, amikor egy Dugovics Titusz nevű katona megragadta a török zászlótartót, s magával rántotta a mélybe. Hajnaltájban már a magyar védők újabb elszánt támadása szorította ki a törököket a várból.

A Száván túlról időközben több ezres török utánpótlás érkezett. Hunyadi János megtiltotta, hogy bárki is kitörjön a várból, mert újabb török rohamra számított. A hadi helyzet azonban másképpen alakult: a keresztesek közül már

egyre többen tódultak ki a várból. Kapisztrán János, a ferences barát kétezer katonával indult el a török ágyúállások felé. Szilágyi Mihály hiába kiabált utána: „ne menjetek, atyám, ne menjetek, mindnyájan elvesztek!” Azonban a török ágyúk nem voltak képesek a tüzelésre, kezelőik megfutamodtak. Az első kétezer keresztes után újabb ezrek tódultak a török tábor felé. Hosszas, válságos, ide-oda ingadozó küzdelem után a várból kirohanó Hunyadi János a keresztyének javára döntötte el a csata sorsát. A várkapun kirontó védősereg a keresztes sereg támogatásával teljesen megsemmisítette a hatalmas török hadat. A véres küzdelem belenyúlt az éjszakába, s mire megvirradt, az oszmán sereg táborát hátrahagyva elmenekült. Hunyadi János egyik levelében az eseménnyel kapcsolatban ezt írta: „végül kirontottunk rájuk a váron kívül és estig harcoltunk velük. (...) A törökök császáranak minden ágyúját és hadieszközét elnyertük, ő pedig azokkal, akik megmaradtak, elmenekült”.

A legyőzött, demoralizált török sereg ágyúit, felszerelését hátrahagyva menekült II. Mohamed szultánnal együtt Szófia felé. Negyvenezer török holttest maradt a Nándorfehérvár körüli csatatéren.

(folytatjuk)

DR. GARDA DEZSŐ

A legyőzött, demoralizált török sereg ágyúit, felszerelését hátrahagyva menekült II. Mohamed szultánnal együtt Szófia felé. Negyvenezer török holttest maradt a Nándorfehérvár körüli csatatéren.

Európa elfoglalására készült. Azt hirdette, hogy „amint csak egy Isten van az égben, úgy a földön is csak egy úr lehet, és az Mohamed, a törökök szultánja.”

Miután Európa államaiban értesültek II. Mohamed elhatározásáról, hamarosan megkezdődtek a törökök elleni előkészületek. III. Callixtus pápa hatalmas flottát szereltetett fel, és felszólította a keresztény fejedelmeket, hogy 1456 tavaszán támogassák a muzulmánok kiszorítására szervezett keresztes hadjáratot. A keresztes háború iránti buzgalom felkeltésére a pápa új dé-

nó, Génua, Firenze – segítségét is, mert úgy vélte, Magyarország hadi ereje nem elég a törökök feltartóztatására, miközben a német-római birodalom császára és a többi keresztény fejedelem nem küldött segítséget.

Mohamed szultán 1456 júniusának végén indult el Drinápoly mellől az egész birodalomból együvé parancsolt hatalmas török hadsereggel, amely körülfogta az ország legfontosabb déli végvárát, Nándorfehérvárt. A csatába indulás előtt II. Mohamed kijelentette: „ha elesik a vár, további két hónap alatt az övé